

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 9. majnika 1902.

List 19.

Sv. Ivan Nepomuk, mučenik.

(16. majnika.)

Sv. Ivan Nepomučan ali kratko Nepomuk je bil rojen l. 1340. v mestu Nepomuk, ali, kakor se je izprva imenovalo, v Pomuku. Njegovi stariši so bili zelo pobožni in bogaboječi. Ko je kot dete opasno obolel, prosili so stariši Marijo, da bi dete ozdravelo. In res Ivanček je ozdravel. Sinček jim je rasel v starosti in pobožnosti. Ko je bil večji, začel je v šolo hoditi k cistercijenom v Nepomuku. Tu je dobil prvi pouk, a ob enem je napredoval v pobožnosti in bogaboječnosti. Najbolj ga je veselilo, ako je mogel pri sveti maši streči. To gorečnost in bogaboječnost je ohranil tudi tedaj, ko so ga stariši poslali na visoke šole v Prago.

Mladi Ivan je prišel v Prago, ko je vladal na Českem Karol IV., oče českega naroda. Glavno mesto mogočnega českega kraljestva je tedaj slovelo po vsem širnem svetu kot središče znanosti in umetnosti, trgovine in obrtnije. A očetovski vladar je skrbel tudi za to, da se je v slavni Pragi razcvitalo pravo katoliško življenje. V tej dobi je Ivan izvršil študije na visokih šolah v Pragi ter prejel nižje redove. L. 1372. je postal javni cesarski notar v českem kraljestvu. To službo mu je poveril tedanji praški nadškof Ivan Očko. Karol IV. je namreč podelil praškim nadškofom privilegij, da so oni nastavljali javne notarje. Ti so po prisegi zavezani morali pravično in nepristransko napravljati javne pravne listine v prospeh cerkva, dobrodelnih zavodov, vdov, sirot in sploh ubozih ljudi. To notarsko službo so tedaj navadno opravljali duhovniki, ki so bili v pravu in sploh vsestransko izobraženi.

Ivan je poverjeni si posel izvrstno izvrševal. Da je bil mladi Ivan res čest, neomadeževan značaj, natančen in neutrudljiv v izpolnovanju svojih dolžnosti, priča pač to, da ga je zgodaj vzljubil učeni in pobožni nadškof Očko in ga imenoval že l. 1374 za prvega notarja nadškofijske pisarne. Šele l. 1379 je bil posvečen v mašnika ter obhajal prvo najsvetejšo daritev v nadškofijski cerkvi sv. Vida v Pragi.

Koncem leta 1378 je umrl Karol IV. Malo pred cesarjevo smrtjo je bil Ivan Očko imenovan za kardinala, a se je takoj naslednje leto odpovedal nadškofovski časti; umrl je 14. decembra l. 1380. Njegov naslednik je bil mišenski škof Ivan z Jenštine. Novi nadškof je bil takoj naklonjen Ivanu Nepomuku in ga izvolil za svojega tajnika. L. 1380 pa je postal župnik pri sv. Galu v Pragi. — V srednjem veku je bila navada, da se niso le mladeniči, nego tudi dozoreli možje zapisavali med poslušalce visokih šol. Tje so hodili poslušati, da bi se tako v znanostih izpopolnili in pogostokrat, da bi dosegli doktorsko čast. Tudi Ivan Nepomuk se je dal zapisati med poslušalce visoke šole v Pragi. Študiral je šest let, napravil stroge izpite in postal l. 1387. doktor cerkvenega prava. Od tega časa se navadno imenuje doktor Ivanček, kar priča, da je bil majhne postave. Še istega leta je postal ud kolegiatnega kapitola pri sv. Ilju v starem mestu. Da mu je nadškof Ivan dal kanonikat, je nov dokaz naklonjenosti, ko je gojil nadpastir do svojega tajnika. Toda Ivan Nepomuk je ostal le eno leto kanonik pri sv. Ilju; kajti l. 1388. je bil izvoljen za kanonika v kolegiatnem kapitolu višegrajskem. Kot kanonik višegrajski je Ivan večkrat pridigoval pri Materi Božji pred Gradom

(Tinom). Ta posel je prevzel rad in z veseljem, da bi tem več izveličal neumrljivih duš. V izbranih besedah je znal ganiti srce in vplivati na voljo poslušalcev tako, da so se odrekli razkošnosti in svoje bogastvo razdelili med reveže; a drugi so nastopili ostro pot spokornosti.

Nadškof Ivan z Jenština je v svoji mladosti živel posvetno. Toda, ko je postal nadškof praški, je nastopil drugo pot in jel strogo živeti, in to zlasti po svoji bolezni od l. 1380 dalje. Bival je najrajši v samoti v svoji sobici, ter mnogo molil, premišljeval in se bičal; spal je na trdem ležišču in to tudi ob hudem mrazu ter nosil na svojem telesu žičast pas z ostrimi vozali. Mnogobrojna opravila in skrbi je nadškof izročal drugim, da je samega sebe toliko lažje posvetil spokornim delom. Samo ob sebi je razumljivo, da je nadškof svoja opravila izročal pridnim, delalnim in neomodeževanim duhovnikom. Tak mož je bil Ivan Nepomuk, zato ga je nadškof Ivan z Jenština, ki mu je bil itak vdan iz vse duše, povikšal do najvplivneje službe v nadškofiji, imenoval ga je za svojega generalnega vikarja. Za to preimenitno službo je imel Ivan Nepomuk zmožnost, izkušnjo in gorečnost.

Čim bolj se je nadškof oddaljeval javnemu delovanju, tem več opravila in skrbi so imeli njegovi zastopniki. O gorečnosti in delalnosti Ivana Nepomuka kot generalnega vikarja pričajo še sedaj mnoge listine, ki so se ohranile. Praška nadškofija je bila jako obsežna, ker je vsebovala razun litomišelske škofije vse ostale kraje českega kraljestva. Le mož velike delalnosti in razboritosti je mogel biti kos takemu opravilu. Tudi potem, ko je bil generalni vikarij, je ostal še nadalje višegrajski kanonik in do l. 1390. tudi župnik pri sv. Galu. Šele 26. avgusta 1390. je zamenjal po nadškofovem dovoljenju svojo župnijo z žateškim naddijakonom Linhartom. Tako je Ivan postal žateški naddijakon, a bil ob enem tudi kanonik metropolitnega kapitlja sv. Vida.

Ivan Nepomuk je bil v svojem cerkvenem dostojanstvu postavljen na visok svečnik, da jasno sveti duhovščini in vernemu ljudstvu po svoji modrosti, bogaboječnosti in pobožnosti. Takega svetega svetovalca in sodelalca v vinogradu Gospodovem je pa tudi potreboval nadškof Ivan z Jenština, zakaj doba njegovega pastirovanja je bila zelo nemirna. Kralj Venceslav IV. ni podedoval lepili lastnosti svojega očeta Karola IV. Nastopivši vlado kot sedemnajstletni mladenič se je zgodaj vdal razkošju in razuzdanosti. Največje veselje so mu bili lovi in

lovski psi, mnogokrat je počenjal po praških ulicah nezaslišne reči, pozneje se je pa vdal vinu. Kadar je bil pijan, bil je kakor stekel in učinjal nespodobne grozovitosti. Prvo njegovo ženo Ivano je bil prebivajočo z njim na gradu Karlštajnu v noči 31. decembra 1386 umoril velik pes, ki je spal v kraljičini sobi. L. 1389 se je Venceslav v drugič oženil z devetnajstletno hčerjo bavarskega vojvode. Ta je bila jako pobožna in si je izvolila za izpovednika Ivana, ki je postal kraljičin kapelan. Njen zakon z Venceslavom ni bil srečen. Kralj je imel pregrešne zveze. Kraljica mu je večkrat to očitala, a utehe in tolažbe je iskala v molitvi, hodila pogostokrat k izpovedi in sv. ohajilu. Ljudje, ki žive v grehah, domišljujejo si radi, da tudi drugi ljudje niso nič boljši od njih. Venceslav je dobro vedel, da so njegove pregrehe obče znane in da jih ni mogoče zakriti. Začel je pa sumiti tudi o zvestobi svoje žene: da morebiti skrivaj prav tako greši kakor on javno. Tako si je mislil svojo vest nekoliko pomiriti. Ko je pa videl, da kraljica pogosteje prejema sv. zakramente, zdela se mu je prav ta njena pobožnost dokaz za njeno pregreho. Tu si je kralj predrznil nezaslišne stvari. Poklical je k sebi Ivana Nepomuka in zahteval od njega, da mu pove, česa se kraljica tako pogosto izpoveduje. Venceslav je navadil slepe pokorščine vse ljudi, s katerimi je imel kaj spraviti in ni trpel nikakega klubovanja. To je dobro vedel Ivan Nepomuk, a kot zvest duhovnik je storil, kar mu je velel Bog in njegov sveti poklic. Mirno in odločno odgovori kralju, da ne sme noben duhovnik izdati, kar se mu pove pod pečatom svete izpovedi, ker je zavezan k molčivosti. Ob enem je kralju opomnil, da naj zapusti svoje dosedanje življenje. Venceslav si ga je izprva mislil pridobiti z obljubami, a ko to ni šlo, jel je Ivanu Nepomuku groziti. Toda vestni izpovednik se ni dal ostrašiti, dasi je naprej videl, da bode radi tega preganjan.

Zakaj ni Venceslav Ivana dal takoj mučiti in ga usmrtiti, razumljivo je lahko. Kot rimski kralj je bil po tedanjem pravu prvi branitelj katoliške cerkve, in je dobro vedel, da bi bila velika nevarnost zanj, ko bi dal Ivana usmrtiti le za to, ker mu ni hotel izdati izpovedne skrivnosti. Spoznal je kralj, da je boljše počakati, da se ob priliki hudo maščuje. Ivan Nepomuk je že naprej videl svojo mučeniško smrt; zato je šel na božjo pot v Staro Boleslavo, kjer se je priporočil zaščiti Matere Božje.

Od tistega časa, odkar je začel nadškof Ivan z Jenština živeti strogo in spokorno, nastal je med njim in kraljem razpor. Nadškof je branil svoje pravice in ni dopuščal, da bi se od strani kralja in njegovih ljubljencev godile krivice duhovnikom. Najhujše reči je počenjal kraljev ljubljenec Sigismund Huler. Kralju se je tako laskal, da mu je dopuščal razne nasilnosti proti duhovnikom. Vlačil jih je proti tedanjemu pravu pred posvetno sodnijo. Tako je dal l. 1392 nekega duhovnika z mečem obglaviti in početkom l. 1393 zopet drugega duhovnika sežgati, dasi se je proti temu nadškof skliceval na pravo in zahteval, naj se ta duhovnik postavi pred duhovsko sodišče. Na veliko pohujšanje vernih Čehov je Huler proglasil, da je židovska vera boljša nego krščanska in je celo zapeljal nekatere krščene žide, da so se zopet vrnili k svoji židovski veri. Proti temu nasilniku je nadškof moral kar najodločneje nastopiti ter ga je po svojih dveh generalnih vikarjih Ivanu Nepomuku in Nikolaju Puhniku pozval pred duhovno sodišče. Toda Huler se je še norčeval in rekel, da pride pred sodišče v spremstvu dveh sto oboroženih vojakov. Po cerkvenem pravu naj zadene cerkvena kazen vsakega, ki je storil kako nasilstvo duhovnikom. Oba generalna vikarja sta imenom svojega nadškofa izobčila Hulera iz katoliške cerkve radi umorov duhovnih oseb in, ker ni prišel pred nadškofovo sodišče. Radi tega se je kralj silno jezil nad obema generalnima vikarjema.

Dasi je kralj Venceslav živel tako neredno in dopuščal nasilnosti proti nadškofu in duhovnikom, vendar je imel na svojem dvoru več cerkvenih dostojanstvenikov, ki so odobraval njegova počenjanja in zato vživali njegovo zaupanje in njegovo naklonjenost. Zlasti je bil njegov ljubljenec Henrik Pluh. Ta je bil preje dekan kapitola sv. Vida. Ko je l. 1379 umrl nadškof Očko, želel je kralj, da bi njegov ljubljenec postal praški nadškof. A kapitol ga ni hotel imeti za svojega nadškofa in ga je celo pri rimskem dvoru zatožil, da je privrženec avinjonskega protipapeža Klementa VII. Zato je bil Pluh odstavljen od dekanstva in na njegovo mesto izvoljen Přibislav in za njim Boguslav. Kralj je nato Pluha k sebi vzel na dvor in ga imenoval za svojega kapelana in kancelarja. Ko je bila izpraznjena škofija v Kaminu na Pomoranskem hotel je Venceslav kaminskemu kapitolu vsiliti Pluha za škofa, toda kapitol ga je zavrgel. Vendar se je Henrik Pluh od te dobe nazival „imenovani škof Kaminski,“ in je neprestano kralja nagovarjal, da bi zanj vstanovil na

Českem novo škofijo. Kralj se je popolnoma vdal svojemu ljubljencu in je sklenil, ne da bi se preje posvetoval z nadškofom, da benediktinsko opatijo v Kladrubih po smrti ondotnega starega opata povzdigne v škofijo in postavil potem Pluha za škofa.

Kladrubski opat je umrl pričetkom l. 1393. Kralj Venceslav je imel sedaj priliko, da bi se dorazumel z rimsko stolico glede izpremembe te opatije v škofijo. Ker se pa kralj o tej stvari ni nič menil, tudi praški nadškof ni imel vzroka preprečiti kladrubskim menihom volitve novega opata. Menihi so 7. marcija izvolili novega opata in so izvolitev po cerkvenem pravu naznanili nadškofu; temu je pa bilo po svojem generalnim vikarju izvolitev javno proglasiti. Ker ni bilo nikakih zadržkov, potrdil je generalni vikar Ivan Nepomuk 10. marcija cerkveno imenom nadškofovim novoizvoljenega opata Olena.

Ta čas se je kralj mudil na gradu Žebraku. Ko je dobil poročilo o izvolitvi novega opata, razburil se je silno ter se takoj odpravil v Prago, da bi se maščeval. Oba generalna vikarja sta šla 15. marcija iz Prage na Rudnico, kjer je tačas bival nadškof. Kmalu potem je nadškof dobil poročilo od nekaterih kraljevih dvornikov, naj se vrne v Prago. Nadškof se je obotavljal, a po nasvetu obeh generalnih vikarjev in hišnika Nepra se odpravi ž njimi v Kij, ki je blizo Prage. Tu se je sešel s kraljevima zaupnikoma Nikolajem, labodskim škofom in Ivanom Čuhom, ki sta mu zagotavljajoč osobno varnost svetovala odpotovati v Prago. Kralj je med tem poslal nadškofu pismo, v katerem mu grozi, da ga da vtopiti, ako še kaj poskusi proti njemu in njegovemu ljudstvu. Nadškof je kljub temu odrinil 18. marcija v Prago, nadejajoč se, da se bode kralj že dal pomiriti.

Zjutraj, dne 19. marcija, je bila razprava o miru med kraljevimi privrženci in nadškofovimi svetovalci. V ta namen se je kralj napotil v samostan malteških vitezev; tudi nadškof je tjakaj prišel s svojim spremstvom. Ko pa je kralj zagledal nadškofa, popala ga je jeza in gnjev, da ni hotel ničesar slišati o pomirjenju. Ker je bil bržkone vinjen, začel je strašno proklinjati nadškofa. Hišnik Nepru je zavpil, da naj odide, sicer mu da glavo odsekati. Ukazal je svojim ljudem, da naj primejo nadškofa, Puhnika, Ivana Nepomuka, mišenskega prošta Venceslava in druge ter je odvedo na grad, kjer se o njih prične ostra preiskava. Pri tem je kralj grozil nekaterim, da jih da potopiti. Nadškof je hotel kralja pomiriti in je pred njim pal

na kolena, a Venceslav se mu je le posmehoval. Tu je obstopilo nadškofa spremstvo in ga braneč s štiti odvedlo v bližnji nadškofijski dvorec. Od tod je nadškof za nekaj ur tajno odpotoval na svoj grad Supigoro v Krušnih gorah.

(Konče prihodnjič.)

Iz českega: „Cirkev vítězná — František Ekert“.
Kapelan A. Merkun.

Majnikova pobožnost.

Najmanjkrat trikrat na dan počastujemo Marijo. Toda kristjani so ji že od nekdanj izkazovali svojo ljubezen in posvetili nebeški Kraljici en dan v tednu, namreč soboto. Tudi je sv. cerkev postavila skoro v vsakem mesecu Materi Božji v čast kak praznik. Toda vse to ni zadoščalo pobožnemu čutu vernikov, posvetili so ji ves mesec majnik.

Pobožnost se je pričela v Italiji in se jela naglo širiti. Zakaj se je pa izbral prav mesec majnik? V majniku kaže narava svojo največjo lepoto. Cvetlice prikljujejo iz zemlje in se krasno razcvetajo, drevje zeleni, raznobarvano cvetje daje prijeten duh. Potočki žubore, in iz logov in gozdov se čuje glasno ptičje petje. Solnce na nebu prijazno sije in ogreva z novo močjo mater zemljo. Vse diha bujno življenje, vse je sveže, veselo. Po božji naredbi se je zgodilo, pravi sv. Gregorij, da obhajamo spomladi vstajenje Gospodovo. Katero srce se ne veseli v teh dnevih ko se naš Izveličar slavi kot zmagovalec smrti in pekla, v dnevih, ko tudi vsa narava vstaja iz groba k novemu življenju? Če pa praznuje sv. cerkev štirideset dni Gospodovo vstajenje, dostojno je tudi, da se Mati vstalega Izveličarja, ki je obenem Mati vseh izvoljenih, časti mesec dni. Kakor smo pred kratkim častili in slavili vstalega Izveličarja, tako naj takoj za vstalim Izveličarjem povečujemo Njegovo Mater.

Premišljajmo v majniku prekrasne Marijine čednosti in jih posnemajmo. Zatekajmo se z velikim zaupanjem k nebeški Materi, gotovo ne bomo osramočeni, saj je tudi naša dobra, usmiljena Mati. Po Mariji pri Bogu vse dosežemo. Pred vsem radi zahajajmo ta mesec v cerkev k majnikovi pobožnosti. S tem bomo deležni tudi mnogih duhovnih dobrot. Papež Pij VII. je namreč v svojem pisanju 21. marcija l. 1815. razglasil, da oni, ki opravljajo majnikovo pobožnost doma ali pa v cerkvi, dobe za vsak dan odpustka 300 dni in popolen odpustek v tem mesecu, ako se izpovedo in prejmejo sv. Rešnje

Telo in molijo na namen sv. očeta. Ti odpustki so odločeni tudi dušam v vicah v prid.

Torej porabimo čas in častimo Marijo, in ona bo nam za to izprosila pri Bogu mnogih milosti. — Vse k večji časti Božji in časti Matere Božje.

Kapelan A. Merkun.

Mati božja se je in se bo vedno častila.

Že apostoli so, kakor poroča sv. Sofronij, Materi božji izkazovali kar največje spoštovanje tako, da so bili v tem oziru vsej cerkvi v veden izgled, kako naj se vede. Kakor pišejo znameniti cerkveni pisatelji, učil je že sv. Peter moliti na čast Materi Božji angeljsko češčenje. Nji na čast je, kakor pišejo cerkveni pisatelji, postavil in posvetil kapelico v mestu Tortozi. V češčenju Matere Božje tudi drugi apostoli niso zaostajali. Ko bi pa hoteli vse zbrati, kar so pisali sveti možje v vseh stoletjih o Materi Božji, bilo bi skoro brez števila knjig. Mati Božja se je vedno častila in se bo častila, dokler bo stal svet.

Kapelan Anton Merkun.

V majniku umrl.

V Španiji je živel deček z imenom Peter, kateri je že v zornej mladosti skazoval nebeški Kraljici največjo ljubezen. Bil je ubog, kajti stariše in sorodnike mu je pobrala nemila smrt. Neki kmet ga je vzel iz usmiljenja za pastirja, da ga je tako rešil lakote in družega hudega. V bližini pašnika je stala stara podrta kapela, v kateri je bila podoba Matere Božje. Tukaj je bil Petrov najljubši kraj. Storil je vse, kar je bilo v njegovej moči, da je okrasil to Marijino podobo. Ko je pa napočil majnik, bila je kapela vsa v cvetji in v jutro in zvečer je prepeval Peter s svojim zvonkim glasom tukaj pesmi svoje ljubej materi.

Tako je preteklo več let. Iz veselega dečka je postal slaboten starček, kateri je le s težavo lazil za svojo čredo. Zopet je napočil oživljajoči mesec majnik. Narava je bila v najlepšem cvetu in ljubko pomladansko solnce je zlatilo kapelo. A bila je zdaj brez vsega kinča. Peter, zvesti častilec Marijin, je ležal onemogel od starosti in boleznii na smrtni postelji. Zelo ga je žalostilo, ker ni mogel svoje zavetnici pokazati svoje navadne ljubezni. Ko tako premišluje svoj žalostni stan, sklene zbrati svoje moči ter iti tja, da se

zadnjič poslovi od Marije. Bil je danes tudi prvi majnik, katerega je poprej vselej pozdravljal z veseljem. Rečeno, storjeno! Z veliko težavo je prilezel slednjič do kapele. Solze žalosti so mu kapale po bledem licu, ko je zagledal Mater Božjo tako zapuščeno. Ali ni mogel izraziti svoje žalosti z besedo. Kar naenkrat se prikažeta dva lepa dečka, s polnimi košarami najlepših cvetlic. Takoj sta pričela kinčati podobo. Peter se ni mogel zdržati, da ne bi vprašal enega nju: Povej mi, otrok, odkod imaš te lepe cvetlice? Takih še nisem videl nikdar. Verjamem, odgovori deček smehljaje, saj so te cvetke tudi iz nebeškega vrta. Ko starček te besede premišljuje, razsvetli se naenkrat kapela in mati Božja stoji v nepopisljivej lepoti pred njim. Blagoslavlja ga mu reče: Bodi pripravljen, zvesti služabnik, ker v kratkem boš prepeval mojo slavo v nebesih. Nato izgine. Takoj se je stari Peter izpovedal in naslednjo jutro je prejel sv. obhajilo, na kar je nekaj časa premišljeval. Kmalu pa razpostre roki in zapoje kakor nekedar v mladosti: O Marija, Kraljica majniku, bodi mi pozdravljena! Nato je za vedno utihnil njegov glas, kajti nebeška Kraljica je svojega zvestega častilca poklicala v nebeško veselje po plačilo.

Gospica M. R.

Častnika in izpovednica.

Dva mlada častnika sta se izprehajala nekega dne po pariških ulicah. K sreči jima tudi pride na misel vstopiti v cerkev Marijinega Vnebovzvetja. Ogledujeta si to mogočno stavbo, altarje, okrasje. Na vse preje mislita nego na Boga, a izstopivši zagledata duhovnika, ki kleči ob izpovednici, kakor da bi koga pričakoval.

„Poglej dukovnika“, pravi eden izmed njiju smeje se svojemu tovarišu; „kaj dela tukaj?“ — „Morebiti tebe čaka“, zavrne ga tovariš. — „To je sicer malo manj verjetno. Koliko staviš, da ga vprašam.“ — „Tega vender ne.“ — „Se več, še izpovem se.“ — „Kaj še!“ — „Gotovo! Koliko staviš?“ — „Za dobro pojedino.“ — „Šampanjec?“ — „Velja! Torej na delo! Malo počakaj!“ Nagajivi častnik stopi k božjemu služabniku in mu zašepeta nekaj na uho. Duhovnik se dvigne, stopi v izpovednico, in častnik poklekne na eno stran. — „Izgubil je glavo“, pravi njegov spremljevalec in se vsede v klop, da bi počakal izpovedanca. Mine sedem, osem minut, toda zabava se le še ne konča. Po preteku četrte ure se častnik vender dvigne od izpovednice, namigne svojemu tovarišu, ki ga je

čakal, in oba stopita iz cerkve. Izpovedanec je nenadoma postal resen. Neče povedati tovarišu, kaj da ga je tako zamudilo pri izpovednici. Pri prvi priliki, ki jo najde, se loči od tovariša.

Dva dni pozneje se povrne naš izpovedanec k isti izpovednici, v katero potem vstopi isti izpovednik. Več nego pol ure je trajalo sedaj, in ko se izpovedanec zopet dvigne, udero se mu debele solze iz očíj. Mir, rajski mir mu sije raz obličje. Bil je ravnokar odvezan svojih grehov.

Kaj naj to pomeni? . . . Slušajmo, kako nam to častnik sam pripoveduje!

Duhovnik je takoj v prvem trenutku na glasu spokorjenca spoznal, da mu ni bilo na tem, da bi se resno izpovedal. Zato ga zavrne: a z milobo: „Vi se norčujete iz mene, dragi moj gospod. Na napačni poti ste: iz božjih stvarij in božjih služabnikov se ne smemo norčevati. Vender Vam to velikodušno odpustim in prosim Gospoda, da bi Vam odpustil tudi On.“ — Častnik, nekoliko v zadregi, se skuša oprostiti. — „Ne, ne,“ mu pravi dobri duhovnik, „Vi ste se pregrešili; toda ne govorimo o tem! Ker ste me pa že prišli iskat, dovolite mi, da se z Vami nekoliko zabavam in Vas vprašam, kakšen da je Vaš stan in Vaš poklic.“ — „Prav rad“, odvrne mu častnik; „vojak sem.“ — „A: lep poklic, in katere vrste?“ — „Častnik sem, ravnokar prihajam iz šole St. Cyr.“ — „In potem, kaj nameravate postati?“ — „Poročnik.“ — „In potem?“ — „Stotnik.“ — „In potem?“ — „Najpreje poveljnik, potem podpolkovnik, potem vojskovodja.“ — „In v kateri starosti menite to doseči?“ — „Če pojdem v Afriko, s štiridesetimi ali petdesetimi leti.“ — „In ali se ne mislite poročiti?“ — „Da, seveda, poročim se tudi.“ — „In ako ste že general in poročeni, kaj potem?“ — „Potem, potem — — — stopim v pokoj in v miru bom in v sreči na strani svoje soproge in otrok.“ — „In potem?“ — „Kako menite! in potem?“ — Resen glas duhovnikov osupne mladega vojaka. — „A da! umrjem.“ — „In potem?“ — Lahak mraz spreleti mladega moža, ki ni še nikdar resno mislil na ta zadnji „potem“. — „Vi mi nočete odgovoriti?“ vpraša ga resno izpovednik. „Morebiti ne veste, kaj se potem zgodi? Ker ste mi blagovolili povedati, kaj se preje zgodi, hočem Vam povedati, kaj se zgodi potem. Ko umrjete, gospod, stopi Vaša duša pred Jezusa Krista, sojena bode, ne po zemeljskem blesku, ki izgine kakor sanje, nego po dobrih ali slabih delih. Ako ste bili čednostni, zvesto izpolnjevali božje in cerkvene zapovedi, z eno besedo: ako ste bili dober kristijan, rešeni

bodete in vstopite v večno, nepopisno veselje. Ako pa ste bili slab kristijan, bodete večno pogubljeni. Razumite, dragi moj gospod? Ako tudi ste bili general in še tako učeni, sojeni bodete od Onega, ki se ne boji nikogar, in slišali bodete grozne besede: „Poberi se izpred mene, prokleti, v večni ogenj, ki je pripravljen za služabnika satanu.“ Nobene besede več! Hudo ste se pregrešili, ker ste me prišli zasmehovat v Božjo hišo. Zahtevam zadoščenja, katerega Vi kot častnik ne morete odreči. Zahtevam, — razumite? — da mislite osem dnij vsak večer predno greste k počitku, na to, kar sem Vam uprav sedaj rekel, in da pristavite potem vselej še besede: „Umrem; a se temu smejem; po sodbi bodem pogubljen, a se tudi temu smejem! To je zadostilo, katero zahtevam. Obljubite mi, da to izpolnite!“

Presenečeni izpovedanec si ni upal, tega odkloniti, in je s častno besedo obljubil, naročilo izpolniti. „Idite torej, moj gospod“, mu pravi duhovnik, odpuščam Vam iz srca in obljubljam, da Vas tudi pred Bogom ne pozabim.“

Vsled častniške možatosti je častnik držal svojo obljubo . . . In po preteku dveh dnij se povrne ves skesan k izpovednici, katero je prvič tako lahkomišeljno zasmehoval.

In bil je ostal častnik — in, kar je več, bil je spet kristijan.

M. K.

Zvezdice na Slovanskem nebu.

Sv. katoliška cerkev zelo želi, da bi verniki goreče častili svetnike v nebesih in se jim priporočali v priprošnji pri Bogu, pred vsem pa, da bi posnemali njihove čednosti. Izgled svetnikov moremo pa posnemati, ako poznamo njih življenje, t. j. ako njih življenjepise prebiramo. Mi Slovenci imamo že izvrstno Veritijevo „Življenje svetnikov“, katero se odlikuje po svoji jedernatosti in kratkosti. Prav lepo je tudi Rogačevo „Življenje svetnikov“. Vender to dvoje življenjepisov je napravljeno po rimskem koledarju. V njih se popisujejo svetniki in svetnice, katere se v celi katoliški cerkvi obhajajo v duhovnih molitvah. Sv. cerkev pa želi, da bi vsak narod posebno častil svoje svetnike. Torej, da bi pred vsem posnemal vzgled svojih bratov in sestra svetnikov. Kako pa naj posnemamo svoje svete brate in sestre, ako ne poznamo njihovega življenja? Da! veliko slovanskim svetnikom niti ne vemo imena. Zato je pisalec teh vrstic že pred več kot pred 4. leti začel misliti, kako bi se izdalo „Življenje svetnikov“, tu bi bilo popisano pred vsem življenje slovanskik svetnikov. A ta naloga ni mala, ni lahka! Marsikatera knjiga se mora prebrskati, da se najde časih samo ime. Veliko je truda, predno se more najti kaj

zanesljivega in resničnega iz življenja. Posebne težave so pri ruskih svetnikih. O mnogih svetnikih namreč govore samo še martirologiji. — Lepo tako „Življenje svetnikov“ imajo pred vsemi Čehi. Spisal ga je Fr. Eckert. Iz te knjige je tudi „Danica“ že prinesla večkrat kak odlomek v slovenski prestavi.

Svetniki in svetnice, katere sem do zdaj našel po raznih martirologijih so pa sledeči:

1. Sv. Ciril in sv. Metod, apostola Slovanov, 7. julija.
2. Sv. Stanislav, škof in mučenec v Krakovem. Poljak. 7. majnika.
3. Sv. Vojteh (Adalbert), škof in mučenec. Čeh. 23. aprilja.
4. Sv. Ivan Nepomuk, mučenec v Pragi. Čeh. 16. majnika.
5. Sv. Jozafat Kunčevič, unijatski nadškof. Rus. 20. decembra.
6. Sv. Vaclav (Venceslav) kralj, mučenik. Čeh. 25. septembra.
7. Sv. Benedikt, Ivan, Matej, Izak, Kristin puščavniki in mučenci pri mestu Kazimirju. Benediktinci. Poljaki. 12. novembra.
8. Sv. Kazimir, kraljevič in spoznovalec v Vilni. Poljak. 4. marcija.
9. Sv. Klement, škof v Veliki Ohridi. Bolgar. (Izumitelj cirilice).
10. Sv. Simon iz Lipnice, frančiškan v Krakovem. Poljak. 18. julija.
11. Sv. Ivan iz Dukle, frančiškan v Lvovu. Poljak. 19. julija.
12. Sv. Ivan Kentijski, spoznovalec v Krakovem. Poljak. 20. oktobra.
13. Sv. Prokop, opat benediktinskega samostana na Českem. Čeh. 14. julija.
14. Sv. Stanislav Kostka v Rimu. Poljak. 13. novembra.
15. Sv. Ljudmila, vdova in mučenica. Češka kraljica. Čehinja. 16. septembra.
16. Sv. Sava, nadškof v Trnovem v Bolgariji. Hrvat. 27. aprilja.
17. Sv. Ivan Rilski, opat sv. Bazilija v Rilskem samostanu v Bolgariji. Bolgar. 22. oktobra.
18. Sv. Vladimir, veliki knez ruski. Rus. 15. julija.
19. Sv. Gljeb, mučenec, sin sv. Vladimiru. 10. decembra.
20. Sv. Boris, mučenec, brat sv. Gljebu. 10. decembra.
21. Sv. Olga, kneginja. Stara mati sv. Vladimira. 21. julija.
22. Sv. Hijacint, spoznovalec reda sv. Dominika. Poljak. 16. avgusta.
23. Sv. Salomea. Vdova iz reda sv. Klare. Poljakinja. 17. novembra.
24. Sv. Hedviga, Klarisa. Poljakinja. 17. oktobra.
25. Blaž. Agneza Praška, opatica, Klarisa. Čehinja. 2. marcija.
26. Sv. Evfrozina, unijatska redovnica. Rusinja. 23. majnika.
27. Sv. Ignacij, patrijarh v Moskvi. Unijat. Rus.
28. Sv. Efreem, nadškof v Kijevu. Poljak. 28. januarja.

29. Sv. Vincencij Kadlubek, škof v Krakovem. Poljak. 9. februvarija.
30. Sv. Štefan Namanja, kralj srbski. Hrvat. 13. februvarija.
31. Sv. Ivan Hrvaški, kneževič, puščavnik na Českem. Hrvat. 24. junija.
32. Sv. Arzenij, unijatski škof v Pečki. Bolgar.
33. Sv. Parakseda, redovnica sv. Bazilija v Rimu. Rus. 21. julija.
34. Sv. Svirard, puščavnik na Poljskem. Poljak.
35. Blaženi Vladislav, frančiškan v Varšavi. Poljak. 22. oktobra.
36. Blaženi Jakob Ilirec, frančiškan v Bitektu. Hrvat. 27. aprilja.
37. Blaženi Jakob, nadškof v Lvovu. Poljak. 1. junija.
38. Blaženi Nikolaj, muč. frančiškan, Šebenica. Dalmatinec. 14. novembra.
39. Blaženi Klement Marija Dvořak (Hofbauer), Redemptorist. Dunaj. Čeh. 15. marcija.
40. Blaženi Andrej Bobola, mučenec, Sandomir, Čeh. 23. majnika.
41. Sv. Angela Česka, karmelič., Jeruzalem, Čehinja. 6. julija.
42. Blaženi Marko Križevački, mučenik. Ogersko Hrvat.
43. Sv. Česlav. 16. julija.
44. Blažena Mlada Přemislavna, opatica, Čeh. 8. marcija.
45. Blaženi Ivan Sarkander, muč. Čeh, 17. mar.
46. Blažena Zdislava, Čehinja, 1. januarija.
47. Sv. Rastislav (?),
48. Blaženi Ezája, puščavnik reda sv. Avguština v Kazimiru. Poljak. 8. februvarija.
49. Sv. Salbas, nadškof v Srbiji, 14. januarija.
50. Sv. Aleksij, nadškof v Kijevu, 12. februvarija.
51. Blaženi Jeronim Praški, spoznovalec reda kamaldul. Čeh. 14. marcija.
52. Blaženi Stanislav Operavius, spoznavalec reda Pavlinov, 22. aprilja.
53. Blaženi Mihael Gedrocij, regul. kanonik 4. majnika.
54. Sv. Stanislav, regul. kanonik tudi 4. majnika.
55. Sv. Agapit in Dijonizij, redev. Rutina, 1. junija.
56. Sv. Sadok in tovariši, muč. reda sv. Dominika, 2. junija (?)
57. Sv. Bogumil, škof, (?) 10. junija.
58. Sv. Jona Čudodelnik, nadšk. v Kijevu. Polj. 15. junija.
59. Sv. Henrik Zdik, škof v Olomucu, Čeh, 25. junija.
60. Sv. Dijonizij, nadškot v Bulgariji in misijon. na Ruskem, 26. jun.
61. Sv. Peter Car Rastovienski v Kijevu, 29. jun.
62. Bl. Bronislava redovnica reda Premon. na Moravskem. Stričnica sv. Hijacinta (št. 22), 29. avg.
63. Blaž. Ivan Prandota, škof v Krakovem, 21. sept.
64. Sv. Kleopatra, redov. sv. Bazilija, 20. okt.
65. (?) Barlaam, škof v Kijevu, 6. sept.
66. Blaž (?) Vojslava, devica na Českem, 22. nov.
67. Sv. Atanazij, redov. sv. Bazilija v Kijevu, 2. decembra.
68. Sv. Peter, nadšk. v Kijevu, 21. decem.
69. Sv. Nizibij, muč. v Vilni, 31. decembra.
70. Blaž. Gvendencij, škof v Gnezu, 5. januarija.

71. Bl. Odorik, frančiškan Benečan. Sloven. (?) 3. februvarija.

72. Sv. Ivan Vladimir, kralj in muč. v Dalmaciji. 21. majnika.

Ako bi kdo častitih gospodov čitateljev opazil v teh imenih kak nedostatek, ali bi morebiti vedel še kaj svetnikov ali svetnic, naj blagovoli jih priobčiti v „Danici“. Slav. uredništvo bo gotovo zadovoljno sprejelo vsak spis o tem v svoj cenjeni list.*)

Brat Marijan Nežič.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec majnik 1902:

Zaupanje na Marijo.

Majnik je tu. Zopet si je nadela priroda praznično obleko. Prijetni vonj bujnega cvetja se razširja po logih in travnikih, mile pesmice krilatih ptic done in se razlegajo daleč na okrog. In zopet se zbira — kakor vsako leto — v teh prazničnih dnevih krščansko ljudstvo pri oltarjih Marijinih, zopet krasi in kiti podobe svoje Kraljice s cvetjem, s šmarnicami, zopet puhti in se dviga vroča molitev iz krščanskih src kakor prijetno dišeče kadilo pred prestol Brezmadežne. — Majnik — Marijin mesec je tu. Najlepše dneve v letu je posvetila sv. Cerkev Mariji: posvetila jih je in jih posvečuje z gorečo željo in iskreno prošnjo, naj bi dobri verniki posebno v tem času častili in klicali na pomoč njo, ki je naša mati. Da, Marija je naša mati! „Glej, tvoja mati,“ rekel je umirajoči Izveličar svojemu zvestemu ljubljencu A teh besedij ni govoril le njemu, govoril jih je vsemu človeštvu. Marija-naša mati! Kako sladka zavest za nas, kaka tolažba! Kakor se zbirajo dobri otroci okrog svoje matere, ko obhaja svoj god, in ji, polni srčne hvaležnosti do svoje velike dobrotnice, iskreno častitajo, in ji zagotavljajo svojo vdanost ter obljubujejo pokorščino — tako se zbirajmo tudi mi radi in pogosto okrog svoje nebeške matere posebno v tem mesecu. Izraze tople zahvale naj šepetajo naša ustna v svetiščih velike Dobrotnice, kot skromen dar pa ji za god poklonimo — svoje srce. „O Gospa moja, o mati moja! Tebi se vsega darujem, in da se Tebi vdanega izkažem, posvečujem ti danes... svoje srce in sebe popolnoma. Ker sem tedaj Tvoj, o dobra mati, varuj me, brani me kakor svojo lastnino in posestvo...“ Tako molimo v majniku dan za dnem goreče in odkritosrčno... Marija je naša mati; kakor mati ljubi in neguje svoje dete, tako ljubi Marija nas vse in nam kot dobra mati hoče pomagati, hoče priti na pomoč vsikdar, v vsaki stiski, v vsaki težavi in bridkosti.

*) Ne le radovoljno, nego srčno oveseljeno. Vi pišete v svojem prijaznem listu: „Slovenski narod je prav rad jel dajati svojim sinovom in hčeram imena domačih slovenskih svetnikov in svetnic. To se, če ta narod še bolj spozna svojih svetnikov, potem toliko pogosteje zgodi.“ Kolikor besedi, toliko resnic. Zato nam bo blažen tisti dan, kadar pride prvi Vaš slovenski svetnik v naš list. Delo Vam bo res ogromno; a tudi nevenljiva zahvalnost sv. cerkve Vam bode in pa zahvalnost slovenskega rodu, ki naj ga Bog živi!

Vrednik.

Častimo pa tudi Marijo, ker je Mati božja. Marija nam je povila dete Jezusa — podarila nam Boga, človeka, Odrešenika in Izveličarja. Kolika čast za zemsko hčer, kolika dobrotu za človeštvo! „Marija, Mati ljubljena, o bod' češčena Ti! Rodila si nam Jezusa, zato Te vse časti,“ tako pojmo Mariji v čast ta mesec! Marija je Mati božja. Tam gori se veseli v nebesih pri svojem božjem Sinu ter poslušna vzdihne in prošnje bednih Evinih otrok. In v svojem materinem srcu vsa ganjena teh glasov prosi, iskreno prosi svojega Sina za nas. In bo li Sin odrekel njej svoji materi? Ne, ne; Marija prosi za nas, a je tudi zmerom vslišana. Materinim besedam, Materinim željam se Sin ne bo ustavljal. In za to nam Marija kot naša mati ne samo hoče, nego Marija, Mati božja, nam tudi more pomagati. In zakaj bi se mi ne zatekali k njej z veseljem in zaupanjem? Koliko grenkih solza je že otrla Marija, koliko pomirila srčnih viharjev, krutih duševnih bojov! Koliko grešnikom je že izprosila milost izpreobrnjenja, koliko ljudem že največjo milost — milost srečne zadnje ure! In v vseh teh in podobnih zadevah more tudi nam pomagati. Častimo jo! Kinčajmo njene podobe s cvetjem in pred lepo ozaljšanim oltarčkom Marijinim — naj bo že doma ali v cerkvi — zbrano opravljajmo šmarnične pobožnosti, saj plačilo za trud nam prav gotovo ne odide!

S.

b) Posebni nameni.

10.) **Sv. Antonin.** Slovenske družine. Slovensko dijaštvo. Vneta gojitev šmarnične pobožnosti. Pogum v izkušnjavah zoper sv. čistost.

11.) **Sv. Mamert.** Marija — naša pomočnica v dušnih in telesnih bridkosti. Vestno izpolnjevanje dolžnostij, ki jih nagajajo Marijine bratovščine.

12.) **Sv. Pankracij.** Knežskof Anton Bonaventura. Cerkevni dostojanstveniki. Čišlanje duhovskega stanu med Slovenci.

13.) **Sv. Servacij.** Redovniki in redovnice. Sadovi vzgoje v samostanskih in svetnih šolah. Blagoslov božji nad škofovimi zavodi.

14.) **Sv. Bonifacij.** Slovenski bogoslovci. Izpolnjevanje stanovskih dolžnostij. Pohlevna vdanost do predstojnikov.

15.) **Sv. Zofija.** Slovenski pisatelji. Katoliško časopisje. Čist namen pri našem delovanju.

16.) **Sv. Ivan Nepomuk.** Slovenski duhovniki. Slovenska mladina. Dobri in goreči izpovedniki. Cerkevni govorniki.

S.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv. Jezusovega Srca.

Zahvala.

Izpolnujem obljubo s tem, da v „Zgodnji Danici“ objavljam, prav iskreno zahvalo vsemogočnemu Begu in Materi Božji za čudovito izkazano pomoč v zelo veliki in nevarni bolezni, ki jo je prestala moje hčere hčerka Natalija; ko sta njena bratca dvojčka Stanislav in Egon umrla za prav isto boleznijo. Bila je to

skratinka z davico. Tudi se v bodoče Materi Božji prisrčno priporočamo vsa rodbina in prosimo za drago zdravje.

Šent Jernej, dne 23. aprila 1902.

Ivan Sajè,
nadučitelj v pokojju.

Prošnja.

V molitev se priporoča Mariji čistega spočetja, sv. Jožefu, sv. Otiliji, sv. Frančišku, sv. Antonu za zdravje očesa:

M. M.

Rimsko.

Od Velike noči sem se je Rim tako oživel in napolnil s tujci, kakor za časa zadnjega jubilejnega leta. Nešteti tujci polnijo razne galerije, muzeje in postajajo na zgodovinsko znanih in važnih mestih, katerih je mesto polno. Cele trume vsakovrstne narodnosti dohajajo v Vatikan, da izročajo jubilantu Leonu XIII. častitke ob njegovem vstopu v 25. leto svojega pontifikata in da zadobe popolni odpustek, katerega so deležni vsi katoličani, ki tekom tega leta romajo v Rim. Med prvimi, ki so posetili Vatikan, so bili ogrski visokošolci, oblečeni v narodno nošo in polni pristnega madjarskega navdušenja. Papež jih je sprejel v Sikstinski kapeli. Njim so sledili Italijani iz Pijemonta in Umbrije, Sardinci in prebivalci Ligurije. Veliko posameznih romarskih trup pa dohaja dan na dan in mnogo takozvanih „solo-romarjev“. Primeroma veliko cerkvenih knezov je došlo v Rim, zlasti iz Francoske. Tudi sarajevski nadškof Stadler in solnograški kneznadškof Katschthaler sta bila i slednji je izstopil s svojim spremstvom v Animi. V tem jubilarnem letu nastopi v Rimu slavljeno komponist o. Hartmann, kot dirigent Rossinijeve „Stabat Mater“.

L. P.

Raznoterosti.

Odkod kropljenje z blagoslovljeno vodo v cerkvi? Krščanske cerkve v prvih časih so se imenovale bazi-like. Imele so pred vhodom prostorno dvorišče za izpokornike in nevernike, ki niso smeli v cerkev. V sredini tega dvorišča je stal vodnjak v ta namen, da so si v cerkev stopajoči verniki pri njem umivali roke, noge in obraz, kar naj bi jih živo spominjalo, kako čisti v srcu, kako omiti grešnih madežev morajo stopiti v hišo božjo pred vsevidnega Boga, ki preiskuje srce in obisti. Roke so si pa umivali tudi zato, ker so šli vsak dan k svetemu obhajilu, in je v onem času mašnik obhajancu presv. Rešnje Telo na roko položil, na kar je kristijan sv. Zakrament pobožno zavžil. Ko je pa prišlo umivanje rok pred vstopom v cerkev iz navade, postal je nepotreben tudi vodnjak na dvorišču, in mesto njega so postavili pri cerkvenih vratih kropilnike z blagoslovljeno vodo. Kropljenje z blagoslovljeno vodo nas tedaj, kakor prve kristijane umivanje, spominja na dolžno notranjo čistost, kadar se prikazemo pred obličjem Gospodovim. Prav isto nam kliče v spominj tudi pokropitev ljudstva po duhovniku pred nedeljsko dopoldansko službo božjo: naj bi namreč s skesanim in ponižnim srcem z mašnikom vred Bogu darovali brezmadežno Jagnje.

J.